

Mellékletek:

Dr. Mády Gyula életútjának dabasi vonatkozásai

Dr. Mády Gyula - Fülöpszállás község orvosa a 19. század végén és a 20. század első felében, magyar királyi egészségügyi tanácsos - 1863. október 16-án, Alsó-Dabason született. Édesapja a nagykőrösi származású, református Mády Ferenc földbirtokos, lokális költő, édesanyja az alsódabasi, római katolikus altorjai Torjay Ilona, akik 1863 január 8-án kötöttek házasságot Sáriban. Megállapodásuk alapján az elsőszülött fiút, Gyulát katolikusnak keresztelték, míg később, 1870-ben, László testvére református szertartással nyerte el a kereszténység alapvető szentségét Alsó-Dabas református templomában.

A dabasi és gyóni birtokán kiválóan gazdálkodó Mády Ferenc elszegényedett nemesi családból származott, és a szükséges anyagiak híjával nem lett tanult ember, irodalmi tehetségét isteni adománynak tartotta, de a fiai képzésére, iskoláztatására kifejezetten nagy hangsúlyt fektetett: Gyulából kiváló orvost, míg Lászlóból kitűnő katonát nevelt.

Dr. Mády Gyula a középiskoláit Nagykőrösön és Kecskeméten, egyetemi tanulmányait pedig Budapesten végezte. 1891. december 5-én avatták orvossá. Pályáját Budapesten kezdte, majd egy rövid időszakot követően 1892. június 12-én Fülöpszállás községi orvosa lett. Már az indulása kiérdemelte a Kiskunsági Híradó szerkesztőjének figyelmét:

„Fülöpszálláson - lemondás folytán üresedésbe volt - városi orvosnak - ki is előbb, mint helyettes működött, a múlt hónapban megejtett választás alkalmával - hat pályázó közül - egyhangúlag, - miután minden tekintetben szakképzettnek ismertetett - dr. Mády Gyula választatott meg és helyét azonnal elfoglalta, a község teljes meglegedésére, kedvező sikerrel és eredménnyel működik. Tartsa meg az ég a szenvedő emberiség javára az emberi élet végső határáig.”

Váteszi előrelátást tükröznek a mondatok, ugyanis dr. Mády Gyula ezt követően egészen nyugalomba vonulásáig, összesen 42 évig szolgálta orvosként Fülöpszállás lakosságát. Egészségügyi feladatain túl széleskörű társadalmi tevékenységet végzett, a község életének egyik motorja volt. Ellátta a helyi Úri kaszinó és a községi, polgári iskolaszékek, valamint a Hangya Szövetkezet felügyelő bizottságának elnöki tisztségét, tagja volt a községi képviselőtestületnek, míg Pest vármegye működését törvényhatósági bizottsági tagként segítette. Az 1910-es években Kecskemét város Gyermekmenhely-bizottságában is tevékenykedett. Évtizedeken át, gyakorlatilag a megszűnéséig igazgatósági tagja volt Kunszentmiklós - Dabas - Szabadszállási Takarékpénztárnak, melynek Fülöpszálláson is működött fiókja.

Földbirtokosként kevésbé számon tartott, pedig az 1935. évi adatok szerint Pest vármegye 4 településen összesen 147 kh földtulajdonnal rendelkezett (Alsódabas 29 kh, Felsődabas 16 kh, Fülöpszállás 30 kh, Kiskunlacháza 72 kh). A területek jobbára öröklések révén kerültek a birtokába és a székhelyétől távol jellemzően haszonbérbeadással gondoskodott művelésükről. Különösen a fülöpszállási 15 holdas szőlője képviselt kiemelkedő értéket. Borai jó hírének köszönhetően a 20. század elején még a kunszentmiklósi járás borellenőrző bizottsága elnökének is megválasztották.

A közegészségügyi szolgálat terén kifejtett eredményes működését 1933. január 11-én a magyar királyi egészségügyi tanácsos cím adományozásával ismerték el, melyet a Magyar Távirati Iroda közölt az ország nyilvánosságával.

Egy évtizeddel később, 1943. április 13-án pedig a Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Kara a Pest-megyei és a Kecskeméti Orvosi Kamara kezdeményezésére aranyoklevéllel tüntette ki.

Családi életét illetően 29 évesen alapított saját családot: a 19 éves kiskunlacházi református Szánthó Rózsa kisasszonyt választotta élete párjául. Az eljegyzést 1892 decemberében tartották, az esküvőre pedig 1893. április 19-én került sor. (Mint azt az anyakönyvi bejegyzés tanúsítja, egyúttal áttért a református hitre.)

A nagy eseményt édesapja versben örökítette meg:

Én nagyapa leszek!

Tudtotokra adom, hogy mi fog történni,
Az én doctor fiam meg fog házasodni:
Feleségül veszi Kunság legszebb lányát,
Nem hiába szerzett orvosi diplomát!

Az esküvő lesz már a jövő májusban,
S én már nem táncolok a lakodalomban.
Én pedig sok helyen, ahol násznagy voltam,
A szép menyasszonnyal táncoltam s mulattam.

Amitől tartottam, most bekövetkezett:
Ma – holnap - azt hiszem nagyapa leszek,
Kalandos víg napok, melyeket kedveltem,
Eljött az ideje, már be kell fejeznem.

Egész új életet kezdek majd folytatni,
Bölcső mellé ülök és fogok ringatni.
A múltra gondolok, azon víg napokra,
Amikor a cigány dalainkat húzta.

Beteljesedik hát régen várt reményem,
Kis unoka táncol nemsokára térdemen,
Mikor a templomba viszik keresztelni,
Majd huszárruhába fogják öltöztetni.

Kard lesz az oldalán, csákó a fejébe,
Piros zsinórral lesz mentéje díszítve,
Zöld lesz attilája, fehér a csákója,
Csak huszár-köponyeg lesz a takarója.

Attilának fogják őt majd keresztelni,
S templomból kijövet ott lóra fog ülni.
Lóhátról tiszteleg apjának, anyjának,
S akkor küldjük őt már rögtön katonának.

Csizmát a fiúnak én már megvarattam,
Sarkantyút ezüstből meg is csináltattam,
Az lenne a furcsa, hogyha nagy „pech” érne,
S a várt fiú helyett kis leány születne.

A vers utolsó sorai ön-beteljesítő jóslatnak bizonyultak, ugyanis a házaspárnak egyre-másra leánygyermekei születtek. Négyen érték meg a felnőtt kort:

- Mády Ilona (1894 – 1962, férjezett Szabó Györgyné),
- Mády Jolán (1897 – 1976 után),
- Mády Rózsa (1899 – 1973, férjezett dr. Kováts Szabó Jánosné),
- Mády Erzsébet (1903 - 1976, férjezett dr. Vrabély Armandné).

A dabasi vonatkozások miatt röviden érdemes kitérni arra, hogy dr. Mády Gyuláné Szánthó Rózsa úrasszony Szánthó Pál kiskunlacházi magyar királyi postamester és Józan Emília gyermekeként született 1874-ben, és az Alsódabasi járásban jól ismert Szánthó Pál főszolgabíró nővére volt. Ugyanakkor Szánthó Pál leányának, dr. Halász Mihályné Szánthó Erzsébetnek pedig a nagynénje. Erős családi támaszt biztosított férje sokoldalú tevékenységéhez, melynek sikeressége ennek hiányában elképzelhetetlen lett volna. A fennmaradt források a fülöpszállási Jótékony Nőegylet elnökösszonyaként őrizték meg alakját.

Dr. Mády Gyula Alsódabason élő szüleit főként életük alkonya felé közeledve segítette közvetlenül. Édesanyja, Torjay Ilona esetében jól bizonyítja ezt az állami anyakönyv bejegyzése, ugyanis 1918. augusztus 7-i halálát másnap ő jelentette be Alsódabason. Ezt követően a magára maradt idős édesapját családjához vette Fülöpszállásra. Mády Ferenc végül orvosdoktor fiánál, Fülöpszálláson, 85 évesen hunyt el, 1919. október 2-án, és ott is temették el.

Ő maga - rövid szenvedés után - 1949. március 1-én, életének 86. és boldog házassága 56. évében „visszaadta nemes lelkét Teremtőjének.” A fülöpszállási temetőben március 3-án református szertartással helyezték örök pihenőre. „Az igaznak emlékezete áldott.” – hirdeti gyászjelentése.

Dr. Mády Gyula családi gyökereivel, születésével, gyermekkorával, azaz mintaadó pályája indulásával kötődik településünkhöz. Az örökölt szülői birtokrészt megtartotta, így szerepe van abban, hogy a határban több elnevezés megőrizte a család nevét (Mády-erdő, Mády-rét, Mády-ház). Életútjának dabasi vonatkozásait érdemes számon tartanunk, mert azok gyarapítják helytörténetünket és egyúttal értéktárunk kulturális örökség kategóriáját is.

Bibliográfia

Fővárosi Lapok: Hymen. Mády Gyula dr. – Szánthó Rózsa. 1892-12-18 / 349. sz. p. 2628.

Magyar Hírlap: Hymen - Mády Gyula dr. – Szánthó Rózsa. 1892-12-18 / 349. sz. p. 8.

Kiskunsági Híradó: Hírek – Fülöpszálláson... 1892 / 27. sz. Július 3. p. 5.

Hőgyes Endre dr.: Emlékkönyv a Budapesti Királyi Magyar Tudomány Egyetem Orvosi Karának múltjáról és jelenéről. Athenaeum Részvénytársaság Könyvnyomdája, Budapest, 1896. p. 293.

A magyarországi orvosok hivatalos névjegyzéke 1896. Budapest, 1896. p. 29.

Mády Ferenc: Én nagyapa leszek! (költemény) In: IDÁM [Mády Ferenc]: Dabasi csalánlevelek. Fuchs Antal Könyvnyomdája, Újpest, 1897. pp. 213-214.

F. Szabó Géza (főszerk.): Pest-Pilis-Solt-Kiskun-Vármegye általános ismertetője és címtára, első körzet. Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete, Budapest, 1930. p. 176, 179.

Kempelen Béla: Magyar nemes családok XI. kötet, Vaál-Zsyska. Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1932. pp. 454-455. (Mády család)

Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal (összeállította és kiadta): Magyarország földbirtokosai és földbérlői (Gazdacímtár). Budapest, 193. p. 191 (Alsódabas), 193 (Felsődabas), 214 (Fülöpszállás), 227 (Kiskunlacháza), 566.

Csatár István, dr. Hovhannesian Eghia és Oláh György (szerk.): Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye és Kecskemét th. jogú város adattára. Kultúra Könyvnyomdai Műintézet Mayer A. Géza és társai, Pécs, 1939. p. III/129; IV/55, 122.

Kempelen Béla: Családkönyv I. Nemes családok, polgárcsaládok. Szerzői kiadás, Budapest, 1940. pp. 105-106.

N. Császi Ildikó: Dabas helynevei – Magyar Névtani Dolgozatok 104. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége, Budapest, 1992. p. 25, 56, 80, 81, 97.

Összeállította: Valentyik Ferenc